

2 0 2 0

NOTULEN BUITENGEWONE VERGADERING **GEMEENTERAAD UTRECHT**

21e vergadering – 16 december 2020

Voorzitter: de heer Zwanenberg.

Aanwezig – fysiek of digitaal – zijn de leden: El Abassi, Assen, Bakker, Bijsterbosch, De Boer, Bos, Van Corler, Van Dalen, Dekker-Abdulaziz, Dekkers, Deldjou Fard, Van Deûn, Van Dun, Ferket, Gilissen, Heijne, Isik, Van Heuven, Te Hoonte, Kleinrensink, Koning, De Koning, Meeding, De Pagter, Podt, Rajkowski, Saiah, Sasbrink, Schers, Schilderman, Schipper, Streefland-Driesprong, Sungur, Virginia, Vonk, Van Waveren, Weistra, Wiegant, Wijmenga, Zwanenberg, Van der Zweth en Zwinkels.

Aanwezig is de wethouder: Van Hooijdonk.

Tevens aanwezig: de heer Oosters, commissaris van de Koning in de provincie Utrecht, de heer Thomas (Chef Kabinet van de commissaris van de Koning), mevrouw Dijkma en echtgenoot, en de heer Den Oudsten en echtgenoot.

Griffier: mevrouw Van Hall.

Opening van de vergadering.

De **voorzitter** opent de buitengewone raadsvergadering vanwege het afscheid van waarnemend burgemeester Den Oudsten en de installatie van de nieuwe burgemeester, Sharon Dijkma. Een speciaal welkom heet hij de partners van beiden. Ook heet hij de familie en vrienden van beiden, en alle anderen die thuis meekijken of meeluisteren van harte welkom. Vanwege de coronamaatregelen verloopt de vergadering iets anders dan verwacht; men zit niet in TivoliVredenburg, zoals de bedoeling was, maar in de raadzaal, in een sobere setting, zonder publiek. Toch hoopt hij dat het desondanks een klein beetje een feestelijke bijeenkomst kan zijn.

Afscheid waarnemend burgemeester Peter den Oudsten.

De voorzitter verleent het woord aan de heer Oosters, commissaris van de Koning in Utrecht.

De heer **Oosters** (commissaris van de Koning) spreekt de volgende woorden:
Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de gemeenteraad van Utrecht! Ik ben bijzonder blij dat ik in de gelegenheid wordt gesteld om kort iets te zeggen tegen waarnemend burgemeester Peter den Oudsten. Ik wil hem graag van harte danken voor de wijze waarop hij in het afgelopen halfjaar is opgetreden als waarnemend burgemeester van Utrecht, tot ieders volle tevredenheid.
Omstreeks het einde van de eerste coronagolf – men ziet dat corona inmiddels ook onze tijdsaanduidingen bepaalt – maakte jij, Peter, vanuit je rustige woonstede in het Friese Tytsjerk de lange reis naar mijn huis in Ameide voor, zoals dat heet, een indringend gesprek. Dit op mijn uitnodiging, want Utrecht riep u. Ik heb u toen de ernst van de situatie geschetst, na het plotselinge vertrek van Jan van Zanen: de Domstad zoekt met spoed een waarnemend burgemeester. Het liefst iemand die door de wol geveerd is, werd mij meegegeven. En dat ben jij, als je je sporen hebt liggen in steden als Groningen, Enschede, Meppel en Leeuwarden. Om Utrecht voor u extra aantrekkelijk te maken, opperde ik nog in dat gesprek dat de stad bestuurlijk haar zaakjes behoorlijk op orde heeft. Het heeft geholpen, zo houd ik mijzelf graag voor, maar ik kan mij natuurlijk vergissen. Misschien had u helemaal geen aansporing nodig. Door betrouwbare bronnen had ik mij laten influisteren dat je in principe niet meer in de markt was, tenzij – ik zie Selma al veelbetekenend kijken – er iets heel bijzonders voorbijkwam.

Ik ben verheugd te vernemen dat je Utrecht als iets heel bijzonders ziet en zag. Terecht. En gelukkig zie je dat na een halfjaar nog steeds, getuige je complimenten in de mooie afscheidsbrief aan de raad. Je spreekt van een fijne, warme gemeenteraad die zich coöperatief opstelt en uitblinkt in goede omgangsvormen – het zal je maar gezegd worden, dames en heren, dat is fantastisch. Het gesprek wordt hier scherp gevoerd, maar met inhoud. Het was je een eer en een inspiratie om burgemeester te zijn van deze mooie gemeente, zo schrijf je. Van mijn kant zeg ik graag: dat genoeg was geheel wederzijds. Jij hebt je bestuurlijke ervaring, mensenkennis en betrokkenheid ten volle ingezet, doortastend en met veel gevoel voor ieders positie.

Je bent ook volop actief geweest als voorzitter van de Veiligheidsregio, waar de gevolgen van de tweede coronagolf de agenda beheersten – of moet ik zeggen "beheersen", want wij zitten nog midden in de gevarezone. Mensen die overlijden, mensen die op de intensive care belanden, mensen die blijvende gezondheidsschade ondervinden, ondernemers die naar de rand van hun ondernemersbestaan worden geduwd. Het zijn geen zaken die je als bestuurder zomaar even van je afschudt.

Je hebt ook substantieel bijgedragen aan de totstandkoming van het o zo belangrijke Utrechtse aanbod aan Den Haag, waarin we aangeven waarin Utrecht sterk is, wat nodig is om sterk te blijven en waarin regio en wijk samen kunnen optrekken. Daarmee heb je deze gemeente een fijne dienst bewezen, Peter. Je lange ervaring als burgemeester was echt aan alles merkbaar. Heel veel dank daarvoor.

Met de komst van Sharon Dijksma, in jouw ogen een zeer kundige, warme en hardwerkende burgemeester, kun je met een gerust gemoed weer huiswaarts gaan richting Friesland. Nogmaals dank! Om deze dank te onderstrepen, zal ik aanstonds, op gepaste afstand, Selma heel graag een prachtige bos bloemen geven, als een kleine compensatie voor het gemis, maar wel uit ons hart. Heel veel dank, ook aan jou, dat je Peter aan ons ter beschikking hebt willen stellen.

Aan Peter zelf overhandig ik, ook weer op gepaste afstand, een ets van Paushuizen, hier prachtig midden in de stad, een plek – dat is misschien een geheim – waar veel burgemeesterschappen ontstaan. Ook jouw burgemeesterschap is daar begonnen, tijdens het kennismakingsgesprek met de fractievoorzitters. Ik heb daar goede herinneringen aan. Misschien houdt deze ets bij jou de herinnering aan deze prachtige stad, die sowieso levend zal zijn, nog levendiger. Peter, heel hartelijk dank. Wat je plannen ook zijn, heel veel plezier en succes in de toekomst!

(Applaus.)

Daarop overhandigt de heer Oosters het boeket bloemen aan mevrouw Den Oudsten en de ets aan de heer Den Oudsten.

Hierna verleent de voorzitter het woord aan de nestor van de raad, de heer Van Corler.

De heer **Van Corler** (nestor) spreekt de volgende woorden:

Geachte burgemeester, beste Peter! In de voorbereiding van deze speech ben ik even op internet gaan kijken naar wat er werd gezegd bij jouw afscheid in Groningen. Daarbij kwam ik een interview met RTV Noord tegen, met de volgende quote: "Ik ben blij dat die speeches afgelopen zijn, eerlijk gezegd. Het is natuurlijk prachtig, en ik moet het over mij heen laten gaan." Nou, dat was het dan, Peter, bedankt, het waren 168 mooie dagen!

Sorry, Peter, natuurlijk kan ik je niet laten weggaan zonder er iets meer woorden aan te wijden. Gelukkig heeft het vooruitzicht van het moeten doorstaan van de onvermijdelijke afscheidsspeeches je er niet van weerhouden om deze klus in Utrecht aan te gaan. Die eerdere lovende woorden, die afscheidswaarden, herkennen wij hier. Van veel kanten heb ik bewondering en respect gehoord over de voortvarende manier waarop je in Utrecht aan de slag bent gegaan. En het is niet niks: in deze bijzondere tijd op een rijdende trein springen, en dan je plek als burgemeester op zo'n natuurlijke manier weten te vinden, in een voor jouw nieuwe stad. En terwijl er geen tijd was voor een uitgebreide kennismakingsronde. Corona maakte dat natuurlijk ook nog een stuk lastiger. Maar wel direct volle bak aan de slag.

Naar mijn indruk voelde je je hier al snel thuis. En Utrecht voelde zich ook al snel thuis bij jou. Vanaf dag één was je de burgemeester. Dit viel mij bijvoorbeeld op bij de gesprekken in de stad naar aanleiding van de rellen van deze zomer. De rellen die aan de ene kant als on-Utrechts te bestempelen waren, maar aan de andere kant wel het nodige blootlegde waar wij serieus aandacht aan moesten besteden. Bij het debat hier in de commissie over deze rellen nodigde je de raadsleden uit om samen met jou de stad in te gaan en met buurtbewoners, ouders en jongeren het gesprek aan

te gaan over de impact van de rellen op de buurt. De aanwezige raadsleden, waaronder ikzelf, reageerden daar niet direct enthousiast op, niet omdat het geen goed idee was – uiteindelijk zijn er de nodige raadsleden aangesloten bij de gesprekken – maar omdat het een andere stijl van werken was, waar wij niet aan gewend waren. Het kenmerkt voor mij jouw stijl, zoals ik die in deze korte tijd heb gezien. Niet omslachtig doen, praktische oplossingen zoeken en altijd met aandacht voor de inwoners van de stad. Zeker in deze tijd in het oog houden hoe het met iedereen gaat.

Peter, na de quote over die toespraken, aan het begin van mijn betoog, benadrukte je dat je als burgemeester wel geniet van het zien van al de mensen met wie je contact hebt gehad. Des te meer jammer dat het afscheid in bijvoorbeeld een vol TivoliVredenburg, net als een kennismakingsronde in de stad, in coronatijd helaas niet lukt. Maar door corona ben je overigens wel een unieke burgemeester in de Utrechtse annalen. Je bent tot nu toe de enige burgemeester die geen enkele inwoner van de stad een hand heeft gegeven. Er zijn tijden geweest dat dit enorme ophef zou hebben opgeleverd, maar inmiddels zou het ophef veroorzaken als je het wél had gedaan.

Peter, als we weer wat verder in de tijd zijn en we de anderhalvemetervoorschriften weer achter ons hebben kunnen laten, hoop ik dat je samen met je vrouw Selma nog eens naar Utrecht komt om te genieten van onze stad in zijn normale doen, met bijvoorbeeld een vol stadion Galgewaard, een Nederlands Filmfestival met 150.000 bezoekers of een kokend en afgeladen TivoliVredenburg. Bij je afscheid in Groningen werden er maar liefst twaalf portretten van je gemaakt. Vanuit Utrecht zul je het moeten doen met één karikatuur die ik je mag aanbieden. Wat dit zegt over het verschil tussen Utrechters en Groningers, laat ik maar even in het midden. Maar waar wij het over eens zijn, is onze grote waardering voor je burgemeesterschap. Hier in Utrecht werd er veel meer van je gevraagd dan zomaar een waarneming. In de raad bestaat waardering voor je ontspannen stijl van voorzitten en de enorme drive waarmee je de klus hebt geklaard. Namens de gehele gemeenteraad dank ik je heel hartelijk. Het ga je goed!

(Applaus.)

Daarop overhandigt de heer Van Corler de cartoon aan de heer Den Oudsten.

De voorzitter verleent hierna het woord aan de locoburgemeester, mevrouw Van Hooijdonk.

Mevrouw **Van Hooijdonk** (locoburgemeester) spreekt de volgende woorden:

Beste Peter! Je kwam hier in Utrecht om een halfjaar op de winkel te passen. Dat had de commissaris je blijkbaar verteld en hij heeft dat zojuist ook opgebiecht. Utrecht, heel makkelijk, a piece of cake, altijd rustig, daar hebben ze het prima voor elkaar. Misschien dat ik een beetje overdrijf, maar dat is dan for the sake of argument. Hoe dan ook, het werd een roerige rit. Je begon al een paar dagen eerder dan je had gepland, omdat een kongsi van hooligans en coronacritici een explosieve cocktail dreigden te vormen. Zo kwam ik je al in de driehoek tegen voordat je goed en wel begonnen was. Utrecht, a piece of cake, altijd rustig.

Je kwam vanuit je redelijk rustige pensioen in een wereld die bijna volledig digitaal was. Je verliet elke week je fijne huis in Friesland om in Utrecht de stad te besturen, alleen in je appartement achter een scherm, in een omgeving waarin je nauwelijks mensen kende. Wat een vervreemdend beeld is dat! Je belandde in een crisis in slow-motion. Permanent griffier, als regioburgemeester in de lead, en dat niet een paar dagen, zoals bij een normale crisis, zou ik haast zeggen, maar maanden aan één stuk. Maar dan wel zoals in een echte crisis, met veel botsende belangen, onzekerheden – sturen in de mist – intense emoties en sentimenten in de samenleving en een bestuurlijk nogal bewegend krachtenveld. Ik zal niets zeggen over apenrotsen. Je belandde tussen de G4-burgemeesters, bewindslieden, het Veiligheidsraad, de regioburgemeesters en natuurlijk ook jouw eigen college.

Zoals net al gememoreerd, kwamen daar in de zomer ook nog eens de ongeregelde heden bij. Je was net voor het eerst met je nieuwe caravan op vakantie, maar erg rustig werd het niet, want al binnen ongeveer een dag had je een hotline met Utrecht. Ik heb je persoonlijk in die dagen leren kennen als een heel fijne sparringpartner. Altijd een compliment, gepaard aan goede raad. Met die vakantie was het na een paar dagen voorbij, iets wat je gedurende je hele burgemeestersloopbaan nog nooit had gedaan. Altijd rustig, Utrecht, a piece of cake.

Met veel energie en betrokkenheid was jij erop gebrand om lessen te trekken. Wat was er aan de hand? Wat broeide daar onder de oppervlakte? Je bent van de school dat je er als bestuurders zelf moet staan, in zaaltjes, in gesprek met de bewoners, jij als burgemeester, maar ook de rest van het college. En laat dan alsjeblieft de gespreksleider thuis. Stuur die man toch weg, beste mensen, dat doe ik veel liever zelf – ik ben spaarzaam geweest met quotes, maar ik had er vele kunnen noemen.

Peter, voor alles heb jij ons college laten zien dat er meerdere wegen naar Rome leiden. Het burgemeesterschap kan op verschillende manieren worden ingevuld. Jouw manier was betrokken op de inhoud. Peter, gaan wij het vandaag misschien nog hebben over actief grondbeleid? Wij zullen het missen.

Verschillen benoemen schuwde je niet. Sterker nog, het is een deel van je strategie. Liefst pak je dan het initiatief aan het begin. Dan verpak je je boodschap met complimenten en heel veel begrip, en ondertussen kun je stiekem wel genieten van een stevig debat op de inhoud. Met jouw proactieve bestuursstijl verraste je je omgeving nog wel eens. Dan bleek je het halve kabinet en de halve ambtelijke top in Den Haag gebeld te hebben over de verstedelijking van Utrecht. Misschien overdrijf ik nu een klein beetje. Hoe dan ook, als jij het op je heupen krijgt en een kans ziet, ga je ervoor. Soms een tikje eigengereid – niet alle adviezen zijn dan aan je besteed. Maar als het moest, stond je aan en was je er. Vrijdagavond bellen en sonderen van nieuwe kabinetsmaatregelen. Zaterdagochtend bellen als er brand is bij RAUM, zondagmiddag als het Groeifonds ongelukkig in het nieuws is. En betrokken en indringend aanwezig zijn bij het tragische ongeluk van een brandweerman in Den Dolder. Een onderwerp dat jou zeer aan het hart gaat, is het Joods rechtsherstel. Er is in de afgelopen tijd gewerkt aan een rapport over de vraag of de gemeente Utrecht na de oorlog naheffingen heeft opgelegd voor straatbelasting. Het onderzoek was al in gang gezet, en jij hebt je vervolgens enorm ingezet om in overleg met de Joodse gemeenschap het rapport een passend en waardig vervolg te geven. En vooral om als gemeente, als stad, vandaag nog diepe spijt te betuigen voor de uiterst zakelijke ontvangst die de overlevenden van concentratiekampen te beurt viel.

Peter, dat dus allemaal terwijl jij op de winkel paste. In die grote deels digitale wereld, vanuit dat spookachtig lege stadskantoor en als halve vrijgezel in je appartement. Waar wij bij jouw komst hoopten dat het ergste achter de rug was, vertrek je nu aan het begin van een nieuwe lockdown. Een afscheid in het harnas en in de stijl van 2020.

Het was een invalbeurt om nooit te vergeten, niet voor jou, maar ook niet voor ons. Ik verdenk je er overigens van dat je het stiekem hartstikke leuk vond.

Wij zijn je enorm dankbaar dat je ons over de woelige baren hebt geleid, met al je ervaring en bestuurlijke talent, je rust, je nuchterheid en je onverstoortbaarheid. Die roerige rit waarover ik het in het begin had, eindigt hier vanavond. Wij geven je nu terug aan Selma.

Als dank voor jouw inzet voor de stad Utrecht hebben wij onze stadsdichter Ruben van Gogh gevraagd om iets voor jou te schrijven, bij wijze van afscheidscadeau, namens het gemeentebestuur. Met jouw welnemen gaan wij daar nu naar luisteren. In jouw stijl zeg ik: Akkoord? Akkoord!

(Applaus)

Commentaar [MS1]:

Hierna wordt een video vertoond waarin Ruben van Gogh het volgende gedicht voordraagt.

STADSGEDICHT

bij het afscheid van waarnemend burgemeester Peter den Oudsten

We hadden elkaar zoveel willen laten zien,
u uw gezicht, wij onze kroegen en volle zalen.

Al die plekken waar nieuwe verhalen beginnen
die deze stad maken tot wat zij behoort te zijn:

een geborgen plein, voor iedereen te bezoeken.
Schouder aan schouder, zagezegd. Nou, dat

heeft u zelf ook gemerkt: daar kwam weinig van
terecht. Wat u wel zag: rellen in Kanaleneiland,

Zuilen en Ondiep, en de Singel die weer over zijn
verleden liep. Maar vooral toch al die inwoners,

verstopt achter mondkapjes en dichte deuren,
smachtend naar de dag dat het zal gebeuren,

dat deze lockdown wordt beslecht. Kom dan

nog eens langs, en zie ons open, zie ons echt.

De voorzitter verleent hierna het woord aan de heer Den Oudsten.

De heer **Den Oudsten** spreekt de volgende woorden:

Het mooie van dit gedicht van Ruben is dat ik met Ruben ook nog een andere band heb, want zijn vader was een schoolvriendje van mij op de lagere school, in een Fries dorpje. Door Ruben heb ik nu ook weer contact met hem. Dat vind ik ontzettend leuk. Dankjewel, Ruben, wherever you are!

Lieve Sharon, commissaris, dames en heren leden van de raad! Het was mij een genoegen om een halfjaar in uw midden te zijn. Ik wil dat stiekeme gevoel waar Lot op doelt hier ook wel in het openbaar belijden. Ik heb het ook hartstikke leuk gevonden. Ondanks het feit dat er allerlei onverwachte dingen op je pad komen, het burgemeesterschap en de samenleving ontwikkelen zich altijd via wegen die je vooraf nooit had kunnen bedenken. Dat speelt ook in Utrecht. Het was een ultieme uitoefening van het burgemeesterschap. Zo hoort dat in het vak dat ik jarenlang heb uitgeoefend. Er komen altijd onverwachte dingen, er is altijd iets aan de hand waar een samenleving op reageert of onder lijdt, waardoor weer een nieuwe richting moet worden ingeslagen die weer opnieuw moet worden bedacht. Het is nooit saai, het loopt nooit langs geëigende wegen, en het is prachtig als je daaraan een bijdrage kunt leveren.

Dat speelt natuurlijk ook in Utrecht. Vanaf het begin heb ik het gevoel gehad hier een klik te hebben, niet alleen met de stad zelf – want wie heeft niet een klik met deze stad – maar ook met de manier waarop de stad geleid en gerund wordt door de gemeente, met de gemeenteraad. Ik kan mij nog herinneren de eerste interventie van de heer Bos, die voor een halve pagina die hij nog niet had gelezen een halfuur schorsing vroeg. Toen zei ik: vijf minuten lijkt mij wel genoeg. Waarop iedereen verbaasd was en Bos opnieuw wilde protesteren. Toen zei ik: wij moeten misschien nog een beetje aan elkaar wennen. Ik weet niet of dat ooit gelukt is, maar ik heb overigens wel veel waardering voor hem. Zo schuurde het misschien hier en daar een beetje op de uitingen, maar uiteindelijk zag ik een raad die betrokken was en een college dat keihard werkte. Ik zag een ambtelijke organisatie die eigenlijk heel goed in elkaar zit, dicht op de samenleving, georganiseerd, prachtig. Dat was ik nog nergens anders tegengekomen, zoals het hier geregeld is. Veel jonge betrokken, ambitieuze en geïnspireerde mensen. Dat maakt dat er een klimaat is waarin je kunt gedijen. Jullie hebben mij de kans gegeven om daar mijn eigen ruimte in te zoeken en om de dingen te doen die nodig waren. Niet alleen gebaseerd op de waan van de dag, maar ook kijkend naar wat er in de verdere toekomst nodig is voor deze gemeente.

En dat nog naast het voorzitterschap van de Veiligheidsregio, wat natuurlijk een heel naar baantje was, wat je ook brengt tot het uitspreken van een besluit als er in Amersfoort niet-coronaproof gedemonstreerd wordt, of als een gebouw gesloten moeten worden dat niet in de eigen gemeente staat. Dat moet je dan zo doen dat het democratisch bestel waarin wij functioneren niet onherstelbaar wordt aangetast en waarbij ook de betrokken gemeente en burgemeester in hun waarde gelaten worden. Dat is toch een vrij ingewikkelde zoektocht. Daar zijn wij met elkaar, ook met al mijn collega's in de provincie, goed uitgekomen.

Wat ik hier in de stad zie, is dat wij niet alleen onmiddellijk rechtstreeks voor de samenleving dingen doen die nodig zijn, maar ook voor de toekomst bekijken of wij wegen kunnen vinden die de stad van de toekomst kansrijk maakt. Ik zou nog het volgende met u willen delen, want dat is toch waar ik echt van overtuigd ben, en ik denk u ook. Ondanks het feit dat wij een grote stad zijn, een van de G4, en ook ons bijbehorend gedragen, of moeten gedragen, en ons ontwikkelen zodat wij daar ook echt bij horen, zijn wij ook een stad die op een kruispunt van ontwikkelingen staat. De groeiopgave is ongekend groot. De fundamentele keuzes die het gemeentebestuur de komende tijd moet maken, zijn veelvuldig en uiterst gecompliceerd. Wat er in de komende twee jaar moet worden besloten, is bepalend voor de ontwikkeling van de stad voor de komende veertig, vijftig of zestig jaar. Het gaat dan om de woningbouwopgave, het gaat om de vervoerssystemen die al die mensen naar hun huizen kunnen brengen, het gaat om het klimaatbestendig maken van de stad en het leefbaar houden van de stad. Het gaat om het verdichten van de stad en die tegelijkertijd leefbaar te houden voor iedereen, een stad te vormen voor iedereen, waarin ook lage inkomens voor de toekomst een huis kunnen betrekken, huren of kopen. Een heel ingewikkelde problematiek om dat op een goede manier vorm te geven.

Ik zie het eveneens op het terrein waar uw burgemeester ook op functioneert, de openbare orde. Het aantal demonstraties per week is enorm toegenomen in vergelijking met vorig jaar. Deze stad staat op een kruispunt van ontwikkelingen, op een schaalstroom die maakt dat een gemeentebestuur, de

manier waarop het gemeentebestuur functioneert, belangrijker is dan ooit. Dat heb ik gemerkt en daardoor ben ik ook geïnspireerd geraakt. Daar heb ik energie in willen steken. Dat is in een collegiaal college gebeurd, dat is met een collegiale raad gebeurd, en met een fantastische ambtelijke organisatie.

Kortom, ik vertrek. Ik wist van tevoren dat ik er een halfjaar zou zitten, maar ik had geen idee hoe ik moest waarnemen, dus ik heb maar gewoon gedaan wat ik vond dat nodig was. Ik heb dat met plezier gedaan en jullie hebben mij die kans gegeven. Wij geven nu het stokje door aan Sharon. Ik ben er zelf enorm tevreden over dat het iemand is als Sharon, dat het Sharon zelf is die het gaat doen. Want als er iemand in staat is om de ontwikkelingen die nodig zijn mee vorm te geven, en wel de contacten met de bevolking met shaking hands te doen – wat ik natuurlijk niet zozeer kon doen – dan is het Sharon Dijkma wel.

Het opmerkelijke feit – daar sluit ik mee af – is dat ik u hier nu zie zitten, maar dat ik in het afgelopen halfjaar nooit een voltallige raad bij elkaar heb gezien, niet één keer. Dat heb ik nog nooit in mijn loopbaan meegemaakt.

Ik wens u alle goeds!

(Applaus.)

Installatie burgemeester Sharon Dijkma.

Mevrouw **Van Hall** (griffier) leest het Koninklijk Besluit d.d. 4 december 2020 aangaande de benoeming van mevrouw S.A.M. Dijkma voor.

Nadat alle aanwezigen zijn gaan staan, legt mevrouw Sharon Dijkma in handen van de commissaris van de Koning de in de Gemeentewet voorgeschreven belofte af.

De heer **Oosters** (commissaris van de Koning) feliciteert daarop, onder applaus van de aanwezigen, mevrouw Dijkma met haar benoeming en overhandigt haar echtgenoot een boeket bloemen.

Daarop krijgt mevrouw Dijkma door haar echtgenoot de ambtsketen omgehangen.

De voorzitter verleent hierna het woord aan de heer Oosters, commissaris van de Koning in Utrecht.

De heer **Oosters** (commissaris van de Koning) spreekt de volgende woorden:

Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de gemeenteraad van Utrecht, college van burgemeester en wethouders, beste mensen die meekijken via de livestream, maar vooral: geachte mevrouw Dijkma, beste Sharon, echtgenoot Thomas Windmuller, familie, vrienden en genodigden die op afstand – en soms op dichte afstand – meekijken bij deze bijzondere gelegenheid!

Dames en heren! Voordat ik uw nieuwe burgemeester ga toespreken, wil ik eerst een woord van dank uitspreken in de richting van uw gemeenteraad, in het bijzonder aan de vertrouwenscommissie die uit uw gemeenteraad is samengesteld om tot de keuze van de burgemeester te komen. Daar kunnen we nooit iets over zeggen. Het enige wat ik er wel over kan zeggen, is dat ik bijzonder blij ben met de wijze waarop de vertrouwenscommissie, ondersteund door de griffier en de plaatsvervangend griffier, dit klusje heeft geklaard – want het is nogal een klusje, in tijd en in aandacht. Dat is bijzonder goed, plezierig en constructief verlopen. Heel veel dank daarvoor, ook aan de voorzitters van de commissie, Heleen en Dimitri. Super gedaan! Dank daarvoor.

(Applaus.)

Dames en heren! Resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Wie kent niet deze waarschuwing bij reclame voor financiële producten? In een grillige financiële markt kunnen de winnaars van gisteren de verliezers van morgen zijn. Eerder behaalde rendementen zeggen niets over de toekomst. Hoe zit dat eigenlijk bij mensen? Biedt menselijk gedrag uit het verleden een garantie voor toekomstig gedrag? Wetenschappers in de psychologie zijn al jaren gefascineerd door deze vraag. Welnu, garanties lijken er niet te bestaan. Maar onze eerdere daden zijn wel degelijk een stevige indicatie voor onze latere. Dat wil zeggen, mits voldaan is aan drie specifieke condities: 1. Er mag niet te veel tijd tussen zitten. 2. De omstandigheden moeten vergelijkbaar zijn. 3. De persoon zelf mag ook niet wezenlijk veranderd zijn.

Voor mensen geldt: succes bouwt op succes. Grote kans dat de winnaars van gisteren ook de winnaars van morgen zijn. Hiermee, geachte toehoorders, hoop ik wetenschappelijk te hebben onderbouwd wat de gemeenteraad al voelde en dacht, namelijk dat Sharon Dijkma dé burgemeester

is die Utrecht nodig heeft. Loopt u even mee met mijn argumentatie. 1. Er zit nauwelijks tijd tussen haar vorige functie en de huidige – vanmiddag nog in de Amsterdamse raad. 2. Amsterdam en Utrecht zijn beide G4-steden, dus alleen in dat opzicht vergelijkbaar, zeg ik daarbij. 3. Sharon Dijksma is Sharon Dijksma, en zij is niet wezenlijk veranderd. Ziehier een burgermoeder die haar successen uit het verleden naar alle verwachting gaat prolongeren in het Utrechtse.

Rest mij alleen nog aan te tonen dat er daadwerkelijk sprake is van successen uit het verleden. Dat, dames en heren, is nog wel het makkelijkste deel van mijn betoog. Als haar erelijst iets laat zien, dan is het wel dat succes bouwt op succes. Zo jong nog en toch al bijna 30 jaar politiek in de pocket.

Sharon werd in 1994 als 23-jarige gekozen als Kamerlid, op dat moment het jongste lid ooit. Tussen 2007 en 2010 en tussen 2012 en 2017 was zij staatssecretaris, achtereenvolgens van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu, in diverse kabinetten.

Bij haar afscheid als Kamerlid, nu acht jaar geleden, was zij de jongste nestor in de historie van de Tweede Kamer. Wie, behoudens Jo Biden, kan er tippen aan zo'n bestuurlijk CV?

Een solliciterende Dijksma zag zich in Utrecht geconfronteerd met een waslijst aan eisen die men hier aan de nieuwe burgemeester stelt. Van Zanens opvolger moet uitblinkend in invoelend communiceren en verbinden, doordacht en doortastend optreden en navolgbaar handelen. Een rechte rug, openheid en sensitiviteit worden gevraagd, zo meldt de profielschets. Iemand die echt kiest voor deze stad. Die heeft bewezen met veel bijltjes te kunnen hakken. Een authentiek en oprecht leider die het bestuurlijke vak heeft geleerd door te doen en die van zijn of haar fouten durft te leren. Utrechters zelf gaven bovendien de voorkeur aan een zij boven een hij. Een zij die toegankelijk is, sociaal, charismatisch, krachtig en integer. Laat voor iedereen even duidelijk zijn dat niemand zomaar even burgemeester van de vierde grote stad in Nederland kan worden.

Het is dan extra mooi als de gemeenteraad met grote overtuiging kan zeggen: Sharon Dijksma is gewoon de beste kandidaat. En dat is gebeurd. Als u mij toestaat, noem ik wat bijltjes waarmee zij gehakt heeft als parlementariër en als bewindspersoon: verkeer en vervoer, water- en luchtkwaliteit, landbouw, voedselkwaliteit, dierenwelzijn, natuur en biodiversiteit, verbetering van taal- en rekenonderwijs, kinderopvang, geweld achter de voordeur, ontwikkelingssamenwerking en natuurlijk – deze week nog eens herdacht – de Nederlandse instemming met het Klimaatakkoord in Parijs. Ook dat, dames en heren leden van de raad, mag een waslijst heten.

In 2012 toonde Dijksma als staatssecretaris van Economische Zaken aan dat zij iemand is die rust kon brengen in een gepolariseerde wereld van natuur en landbouw. Onder haar bewind voltrok zich wat in de pers een kleine revolutie werd genoemd. Vriend en vijand roemden haar daadkracht. Zij bleek in staat om diverse vastgelopen dossiers vlot te trekken en brede steun te genereren.

Hoe fijn is het voor uw raad en voor het college van B&W om een voorzitter te krijgen die met politieke sensitiviteit draagvlak weet te creëren en het besluitvormingsproces weet te stroomlijnen. Een handige politica, te danken aan decennialange ervaring op het Binnenhof. Een bestuurder dus die de weg weet in Den Haag. Dat treft. Zo kunt u straks het Rijk overtuigen om financieel een steentje bij te dragen aan die uitdijende Domstad. Dat is nodig om onze sterke positie verder uit te bouwen.

Hoewel het goed gaat met de stad, liggen er uitdagingen. Er komen bijvoorbeeld enorm veel woningen bij. Dat is de bedoeling. Utrecht groeit heel hard. Hoe ga je als burgemeester om met de groeipijnen die daarmee verbonden zijn? Hoe neem je de mensen mee als Utrecht straks een maatje groter wordt?

De eerste burger van Utrecht is tevens medeaanvoerder van de bredere regio. Een regio die voor opgaven staat op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzame energie. Daar hebben wij partnership met Den Haag voor nodig. Uw brede netwerk biedt kansen in deze lobby. Deze energieke stad en regio willen vooruit. Maar deze energieke dame, zo weet ik, niet minder. Zij weet goed wat ze wil en gaat daar recht op af. Een vrouw met een missie. Maar ook met humor en zelfspot. Ik citeer: een heerlijk talent politiek.

Openbare orde en veiligheid bestond vroeger uit klassieke handhavingstaken en crisisbeheersing. Zorg voor de leefbaarheid en veiligheid en de aanpak van ondermijning zijn inmiddels zwaarwegende en tijdrovende onderdelen van die portefeuille geworden. Denk aan de toename van de bevoegdheden op het terrein van huiselijk geweld en het drugsbeleid. Wij praten over maatregelen die de burgemeester als onafhankelijk bestuurder in veel gevallen zelf moet nemen. De eenzaamheid die daarmee verbonden is, moet je aankunnen.

Ik refereer ook aan de rol van voorzitter van de Veiligheidsregio in deze tijden van COVID-19. Een zware verantwoordelijkheid, waarbij u meteen voortvarend aan de bak zult moeten. Maar voortvarend – dat komt dan wel weer heel goed uit, dames en heren – is Sharons middle name. Zie de manier waarop zij in Amsterdam de versterking van de kademuren heeft opgepakt. Niet echt

een dossier om op herkozen te worden, want niet sexy. Achterstallig onderhoud is net zoiets als preventie. Daar krijg je geen bestuurlijke pluimen voor, maar het is wel belangrijk. U hoeft niet per se projecten met een hoge prestige-factor. Als het maar van belang is voor de stad. En als u maar vindt dat het moet gebeuren, want dan zal het ook gebeuren. Zo kennen wij Sharon Dijksma. Nog steeds die stevige, maar eerlijke onderhandelaar, die een broertje dood heeft aan ego-fratsen. Die doorzetter. Het garen moet van de klos en de persoon moet ondergeschikt zijn aan de publieke zaak. Tegen deze Sharon Dijksma, die zichzelf blijft, zeg ik: van harte welkom in Utrecht. Er wordt gefluisterd dat ik per se een vrouwelijke burgemeester wilde. Maar dat klopt niet. Ik wilde heel graag de beste burgemeester voor Utrecht. En dus bent u na Lien Vos-van Gortel en Annie Brouwer-Korf de derde vrouwelijke burgemeester hier in Utrecht. Geen van de andere G4-gemeenten kan Utrecht dit nazeggen.

En wat aardig dat u behalve Haagse connecties en Amsterdamse bluf ook wat Groningse nuchterheid, Twentse gastvrijheid en Rotterdamse petten meebrengt naar het stadskantoor. Gaan ze daar vanaf morgen ook een kleine revolutie beleven? Een ding staat vast: resultaten uit het verleden bieden een harde indicatie voor de toekomst, zoals ik zojuist heb bewezen. Ik zie u ook zo in die onafhankelijke burgemeestersrol. Betrokken en benaderbaar. Een belangrijke rol in het verbinden van alle inwoners en ondernemers in Utrecht, juist in deze heel moeilijke tijd met corona.

Ook met het inburgeren voorzie ik geen enkel probleem. Schoolgaande kinderen vormen voor een burgemeester een prachtige reality check. Je zult nog wel eens wat horen, thuis. Daar heb je eigenlijk geen spreekuur voor nodig.

Ik verwacht dat je de temperatuur van de Utrechtse samenleving heel snel zult oppikken. Hoe dan ook wens ik je ontzettend veel succes.

Tot slot. Successen uit het verleden kunnen hoogtepunten worden die langzaam maar zeker tot je comfortabele herinneringen gaan behoren. Je gloriédagen van weleer. Hoe voorkom je zoiets? Welnu, door nieuwe doelen te stellen en nieuwe uitdagingen aan te gaan. Alleen zo blijf je vooruitgaan en voorkom je dat je op je lauweren gaat rusten.

Beste Sharon, van de hands on-bestuurder die jij bent, is vooruitgang een vanzelfsprekendheid, een garantie. Op de winkel passen is niet jouw stijl. Op naar de volgende ambitie dus. Er schijnt ook iets mis te zijn met de kademuren hier in Utrecht. Heel veel succes!

(Applaus.)

Hierna verleent de voorzitter het woord aan de nestor van de raad, de heer Van Corler.

De heer **Van Corler** (nestor) spreekt de volgende woorden:

Geachte burgemeester, beste Sharon! Het is me een eer om je namens de gemeenteraad te mogen feliciteren met de benoeming tot burgemeester van de mooiste en de leukste stad van het land. Het is fijn om, na al die afscheidspraatjes die ik als nestor heb mogen geven, nu ook iemand in Utrecht welkom te mogen heten. Ik hoop dat je hier snel je draai weet te vinden en je thuis gaat voelen.

Zelf ben ik verliefd geworden op Utrecht lang voordat ik er woonde. Mijn oudste broer was hier gaan studeren en af en toe kwam ik hier als klein jochie op bezoek. Ik weet niet precies waar het in zat, maar ik was ervan overtuigd dat ik in deze stad wilde – nee, moest – gaan wonen. En na wat omzwervingen door het land was het 22 jaar geleden dan zover. En zoals het hoort bij een echte liefde, verrast de stad mij na al die jaren nog regelmatig.

Die liefde voor de stad zie ik ook terug bij mijn collega's in de raad en bij de wethouders. Wij kunnen hartstochtelijk met elkaar van mening verschillen over wat er goed is voor onze stad en zijn inwoners, en daarbij verliezen wij ons soms in de kleinste details en discussies over procedures, maar dit alles doen wij uiteindelijk vanuit dezelfde gedrevenheid om te zorgen dat Utrecht die fijne plek om te leven blijft, om te zorgen dat iedereen zich er thuis kan voelen, niet in de laatste plaats onze nieuwe burgermoeder.

Het is overigens prettig om weer een Utrechtse burgermoeder te hebben. Niets ten nadele van de laatste burgervaders, Peter, Jan en Aleid, maar Utrecht is wel weer toe aan een burgermoeder, zeker als je beseft dat, zoals ik onlangs las, er 120 Nederlandse gemeenten zijn die nog nooit een vrouwelijke burgemeester hebben gehad.

Sharon, om te zorgen dat je je hier thuis gaat voelen en Utrecht beter leert kennen, heb ik van mijn raadscollega's de nodige suggesties en uitnodigingen gehoord. Van het kennismaken met het Utrechtse studentenleven tot het bijwonen van de wedstrijd Utrecht-Ajax op de Bunnikside – als dat weer kan tenminste. Van een stage bij Koos Marsman, die alles kan vertellen over het Utrechts – hij is toevallig hier in de zaal aanwezig, dus een afspraak is zo gemaakt – tot een vinex-safari door

Leidsche Rijn. En een kennismaking met het kleurrijke Utrecht in al zijn diversiteit. Veel van de mooie punten én nukken van de stad zullen vanzelf op je pad komen. Voor de andere zul je goed je best moeten doen, want Utrecht is geen makkelijke geliefde die snel al zijn geheimen prijsgeeft. De grote aantrekkingskracht van onze stad is terug te zien in de flinke groei van het aantal inwoners. Die aantrekkingskracht is zelfs zo groot dat ik een Amsterdamse wethouder ken die niet uit Utrecht weg wil.

De groeiende stad vraagt het nodige van jou als burgemeester. Zorgen dat iedereen mee kan blijven doen. De belangen van de stad op de juiste plekken goed voor het voetlicht te brengen. Een ambassadeur van de stad te zijn. De hoeder van openbare orde en veiligheid te zijn. De stad voorgaan gaan op momenten van vreugde en verdriet. Kortom, het befaamde schaap met de vijf poten. Met jouw achtergrond, kennis en ervaring – daar is net al een hoop over gezegd – en je warme en toegankelijke houding, heb ik er het volste vertrouwen in dat je snel je draai zult vinden in deze nieuwe functie in een voor jou nieuwe stad. Een stad waar je ongetwijfeld verliefd op zult worden, als je dat niet al bent.

Tot slot. Aan voorspellingen over jouw tijd als burgemeester in Utrecht ga ik mij echt niet wagen. De laatste keer dat ik dat deed, was niet lang daarna de burgemeester vertrokken. In plaats daarvan heb ik nog wel een paar tips die je als voorzitter van de gemeenteraad van pas kunnen komen.

Laat je niet gek maken door ordedebatjes, discussies over procedures en spreektijdenpiraterij. Als er in deze zaal wordt gesproken over "de zaak", dan gaat het negen van de tien keer over de kroeg tegenover het stadhuis. En als wij het in de Utrechtse gemeenteraad hebben over "Amsterdamse toestanden", dan is dat vrijwel altijd een aanduiding dat wij het niet zo willen hebben als in Amsterdam – of Abcoude-Noord, zoals sommige mensen het steevast blijven noemen.

Beste Sharon, geachte burgemeester! Namens de Utrechtse gemeenteraad heet ik je van harte welkom in ons stadsie. Ik kan je melden dat wij erg uitkijken naar een prettige en succesvolle samenwerking. Om dit te ondersteunen, mag ik een filmpje aankondigen dat de passende titel draagt: "Welkom burgemeester".

Hierna wordt een video vertoond waarin de Utrechtse burgers de nieuwe burgemeester welkom heten.

De heer Van Corler biedt hierna, onder applaus van de aanwezigen, namens alle inwoners en het gemeentebestuur een welkomstcadeau aan, te weten een kunstwerk met daarop afgebeeld de Dom van Utrecht, samengesteld uit foto's van Utrechtse burgers.

Daarop verleent de voorzitter het woord aan de locoburgemeester, mevrouw Van Hooijdonk.

Mevrouw **Van Hooijdonk** (locoburgemeester) spreekt de volgende woorden.

Beste Sharon! Ik heb net van Peter geleerd dat ik ook kan zeggen: beste burgemeester, anders was het niet bij me opgekomen.

Welkom in deze stad Utrecht, welkom in deze raad, welkom in dit college. We hadden dit graag met alle egards gedaan. Bij dit soort gelegenheden zit deze raadzaal altijd stampvol, met vrienden, familie, de voltallige raad en het college, met toeters en bellen en slingers, wijn en fris. Maar helaas moeten wij dat er vandaag zelf bij verzinnen. Het zegt alles over het moment waarop jij burgemeester wordt, aan het begin van de lockdown. Je mag meteen aan de bak als burgermoeder en als burgemeester in coronatijd.

Maar goed, er is leven na de lockdown, dus laten wij vandaag ook wat verder in de toekomst kijken. Ik bedacht me dat Utrecht en jij juist nu erg bij elkaar passen. Omdat te staven, pakte ik de profielschets er nog even bij. Daar staat: als burgemeester van Utrecht omarm je de schaa sprong en zorg je ervoor dat iedereen mee kan doen. Ik mocht – dat was een voorrecht – getuige zijn van de zoektocht naar een nieuwe burgemeester. Iemand vertrouwde me in dat proces toe dat er twee soorten PvdA-bestuurders zijn: de machers en de theedrinkers. Er is vast van alles op af te dingen, maar voor nu is het even leuk om deze theorie te omarmen. Verder ga ik mij niet aan dit soort speculaties wagen, zeg ik er maar even bij. Maar het is leuk omdat het appelleert aan die twee kanten van de profielschets: de schaa sprong en van iedereen zijn.

Eerst maar eens die theedrinker. Je hebt me toevertrouwd dat jij vooral ontzettend van koffie houdt. Volgens mij mogen wij dat zowel letterlijk als figuurlijk nemen. Dus de Utrechtse bevolking kan vast koffie gaan zetten, om bijvoorbeeld die groeipijnen te bespreken, of de kans voor iedereen om mee te doen in deze zich transformerende stad. Laten wij zeggen: theedrinken, maar dan met de extra pit van koffie.

En dan die macher. Volgens het woordenboek betekent dat: een daadkrachtig persoon. Er is me een uitspraak van je bijgebleven die vast niet voor een groter publiek bedoeld was, maar we moeten elkaar vanavond toch een beetje leren kennen. Aan het begin van deze raadsperiode zei je over het Amsterdamse coalitieakkoord: het is net het sinterklaaslijstje van mijn kinderen, maar ja, die krijgen ook niet alles wat ze besteld hebben. Ik kan me herinneren dat jij als staatssecretaris van IenM ook heel duidelijk was over wat je niet ging regelen. Tell them like it is, zeg jij graag. De profielschets vraagt: transparant, duidelijk, eerlijk. Dat past dus als een jas. Waar je wél voor beloofde te gaan, haalde je ook binnen. Het ging in dat geval over extra geld voor fietsenstallingen bij stations. Meer recent heb je een prominente rol gespeeld in het bedingen van coronacompensatie voor de ov-sector. En natuurlijk was een van je laatste wapenfeiten in Amsterdam het organiseren van een alliantie en een miljard euro als fundament onder een propositie in het Groeifonds. Ziehier de macher.

Dus even een constatering tussendoor: met die twee kanten van de medaille uit de profielschets – ambassadeur van de schaa sprong en tegelijkertijd er voor iedereen zijn – zit het wel snor. Waarom passen jij en Utrechters juist nu bij elkaar? Jij hebt je als Kamerlid, als staatssecretaris en als wethouder lang en intensief beziggehouden met de fysieke ontwikkeling van Nederland. Ik heb je als ambtenaar van Verkeer en Waterstaat nog vanuit de oppositie bondjes zien sluiten met Pieter Hofstra van de VVD. Volgens mij danken wij daar nog wat steviger investeringen in het spoor aan, als ik mij goed herinner. Laat nu juist die fysieke toekomst van Utrecht ons ook in deze zaal enorm bezighouden. Peter refereerde daar zo-even ook aan. Daar heb jij wel affiniteit mee.

En dan die schaa sprong. Groter leren denken, zelfbewuster, assertiever. Peter den Oudsten duidde dat net al: een stad die zo snel groeit en van gedaante verandert, heeft ook een gemeentelijke organisatie, een college en een raad nodig die die schaa sprong mee kunnen maken, mogelijk maken en waarmaken. Het accent dus op het woord "maken". Laat dat nu in het Duits "machen" zijn.

De profielschets zegt ook: jij ziet kansen om onze sterke positie verder uit te bouwen. Ik weet dat jij die kansen zeker ziet en dat je staat te popelen. Met branie en lef, en een tikje brutaal, maar altijd charmant. Dat is wie jij bent en wat Utrecht in deze gedaantewisseling goed kan gebruiken.

Ik denk dat ik mijn opmerkingen over een vrouwelijke burgemeester maar oversla. Dat lijkt me een goed idee.

Tot slot. Het is een heel bijzondere en ingewikkelde tijd om als burgemeester te beginnen. Maar niemand staat er hier alleen voor, dus jij ook niet. Ons adagium hier in Utrecht is: Utrecht, zorg goed voor elkaar. Het kabinet zegt: samen krijgen we corona onder controle. Ik zei net al: er is leven na de lockdown. Ik weet dat je staat te trappelen en dat je veel ideeën en beelden hebt bij wat er voor je ligt. Ik zou zeggen: trek de stad in – digitaal, maar wanneer en voor zover het kan, ook fysiek – en laat je verrassen door alles wat de mensen je te vertellen hebben.

Ik wil je hartelijk feliciteren met je benoeming. Je bent ontzettend welkom in deze mooie stad.

Namens het hele college wens ik je enorm veel succes als eerste burger van Utrecht.

(Applaus.)

Hierna wordt een video vertoond waarin de heer **Koos Janssen**, burgemeester van Zeist en voorzitter van de burgemeesterskring, de volgende woorden spreekt:

Beste Sharon! Wat had ik je graag een warm welkom geheten in een echte ontmoeting. Wat had ik je graag persoonlijk de hand willen drukken. Wat had ik je graag live willen feliciteren. De uitzonderlijke omstandigheden maken dat echter onmogelijk. Dat ontmoedigt me niet om je vanavond toe te spreken via een video.

Namens alle collega-burgemeesters uit de provincie wil ik je van harte feliciteren, en ook je man Thomas, jullie kinderen Boudewijn, Tirza en Eleonora, en je moeder.

Burgemeester van Utrecht, Sharon, wat een eer! Wat een feest! Een burgemeester staat, in en met de samenleving, voor alle mensen die in de stad wonen en werken, voor een veilige stad, voor een open verhouding met de regio én met Den Haag. Al die dimensies, dat vraagt nogal wat, Sharon. Dat vraagt verwondering. Laat die verwondering toe. Verwondering is de kunst om te zien wat nog niet zichtbaar is. Verwondering doet verschillen smelten en grenzen vervagen, in alle velden die een beroep op je zullen doen. Gebruik al je zintuigen, heb oog voor het kleine, zoals de titel van het schilderij van Jos van Beek: Achter elk venster gaat een wereld schuil. Sta open voor dat wat anders is. Voor diversiteit. Daarmee kun je werelden met elkaar verbinden, in het dagelijks leven van iedereen, in wonen en werk, in stad en regio.

Ik zie jou midden in de samenleving staan, in alles wat jij uitstraalt. Ik zie dat je ernaar uitkijkt om deze rol te vervullen. Openheid, gulheid, iets van: kom maar op! – het spat van je af. Amsterdams lef past wel bij die Utrechtse branie.

Beste Sharon, nogmaals van harte gefeliciteerd! Graag wil ik ook de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders feliciteren, evenals alle inwoners van de stad. En dan ook nog onszelf, de collega-burgemeesters. Welkom in de provincie! We zien uit naar de samenwerking, we wensen jou en je gezin een mooie tijd in Utrecht.

Sharon, tot binnenkort!

(Applaus.)

De voorzitter geeft daarop het woord aan de burgemeester, mevrouw Dijkma.

Mevrouw **Dijkma** (burgemeester) spreekt de volgende woorden:

Lieve Utrechters, geachte raadsleden, griffier, leden van het college, voorzitter, en natuurlijk beste Peter! Beste mensen, hier in een niet helemaal volle raadzaal en degenen die thuis meekijken, wat ontzettend fijn dat jullie er allemaal bij zijn!

Dank, nestor van onze raad, Peter van Corler, voor dit warme welkom. Dank, commissaris, beste Hans, voor jouw meer dan vriendelijke woorden. Het waren heel veel verwachtingen die je hebt neergelegd, dus dat wordt nog wel wat. En dank, Lot, onze loco, mijn loco, voor jouw prachtige boodschap. Wij gaan er samen een ongelooflijk mooi succes van maken. Ik zie heel erg uit naar de samenwerking met jou en al onze wethouders. Koos, ik weet zeker dat je nu op de livestream meekijkt, bedankt voor jouw prachtige woorden vanavond, met autocue – voor het eerst heeft hij dat gedaan en hoe goed ging dat – ook namens de Burgemeesterskring van Utrecht. Dat was een mooie bijdrage.

Ik sta hier in de eerste plaats natuurlijk omdat de gemeenteraad mij heeft voorgedragen. Ik wil u allemaal zeer veel dank zeggen voor dit ongelooflijk grote vertrouwen. Gelukkig heeft de ministerraad op voordracht van minister Ollongren uw aanbeveling overgenomen. Dank dus ook aan het kabinet en aan de Koning voor het tekenen van het Koninklijk Besluit.

Voorzitter, leden van de raad! Wat een geweldige eer om uw 332e burgemeester te mogen zijn. Burgemeester van deze trotse Domstad. Een eer die mij ten deel valt in barre tijden. Met een coronapandemie die om zich heen grijpt en nauwelijks nog te beteugelen lijkt. Elke dag opnieuw stijgt het aantal besmettingen. Dat is heel zorgelijk en daarbovenop kwam begin deze week de verregaande lockdown. Dat is voor iedereen ongelooflijk balen, maar het kon niet anders, want de besmettingscijfers stijgen nog steeds te hard. Mensen maken zich zorgen over hun gezondheid en die van hun geliefden. De druk op de ziekenhuizen neemt verder toe. Ook voor ondernemers is dit opnieuw een domper. Zij zien hun bedrijf, hun levenswerk, verdwijnen of onder grote druk staan. Velen van ons hebben inmiddels in familie- of vriendenkring meegemaakt hoe hard en meedogenloos corona kan toeslaan, met soms heel bittere gevolgen. Ik heb dat van dichtbij gezien toen Chris, de jongste broer van mijn lang geleden gestorven vader, plotseling ernstig ziek werd en binnen de kortste keren op de IC belandde. Maar hij heeft het gelukkig gered en hij liet mij zien – hij is hier in de buurt vanavond – hoe trots hij is dat zijn voor altijd "kleine nichtje" burgemeester van Utrecht wordt. Ik ben daar dankbaar voor.

En hoewel er gelukkig een streepje licht aan het einde van de tunnel gloort – onze geweldige GGD en huisartsen maken zich al op om straks met man en macht mensen te gaan vaccineren – zullen we in deze donkere dagen houvast moeten zoeken bij elkaar, in letterlijk heel kleine kring. Bij onze geliefden, bij elkaar, in de wetenschap dat er ook mensen extra eenzaam zullen zijn deze Kerst. Dat doet pijn. Wanneer de stille, heilige nacht zijn intrede doet, is dat niet voor alle mensen een vanzelfsprekend feestelijk moment. Laten we daarom dit jaar extra ons best doen om er voor de ander te zijn. Ook als we de ander misschien wat minder goed kennen, omdat het die alleenstaande buurvrouw is van even verderop.

Een beetje barmhartigheid en warmte tonen is wat ik van u, van ons allemaal, vraag de komende tijd. En dat kunnen we. Ik weet dat zeker.

Door de eeuwen heen heeft deze stad vaker voor hete vuren gestaan. Dat levert een bijzonder boeiende geschiedenis op. Een oud gezegde luidt dat je alleen weet waar je naartoe gaat als je ook weet waar je vandaan komt. Ik heb dat altijd een mooie en treffende wijsheid gevonden. Ik neem die wijsheid overal mee naartoe en daarom ben ik ter voorbereiding op mijn ambt – toen kon dat nog, want toen was er nog geen lockdown – een kijkje gaan nemen in het Centraal Museum. Ik kon daar op dat moment nog genieten van de tentoonstelling "De Ommuurde Stad". Die tentoonstelling is samengesteld door René de Kam, die als conservator stadsgeschiedenis ook het gelijknamige boek schreef. En wat voor een geschiedenis is dat!

Er is één verhaal – sommigen van u zullen het kennen – dat ik u niet wil onthouden. Een verhaal over

een eigenzinnige en sterke vrouw die in haar eentje een legende werd. We spreken over Trijn van Leemput. Toen na jaren van overheersing de Spanjaarden in 1577 eindelijk hun biezen pakten, bleef hun beruchte dwangburcht kasteel Vredenburg desolaat achter. De Utrechtse bevolking smeekte om de lege burcht te slopen, want ze waren bang voor een volgende vijand. Toen Duitse, op geld beluste huursoldaten de stad wilden bezetten, was voor de Utrechtse de maat vol. Trijn van Leemput toog met enkele andere vrouwen – en haar pikhouweel – naar kasteel Vredenburg om eigenhandig met de sloop te beginnen. De muren te breken. En door die moedige daad ging het stadsbestuur overstag en werd Vredenburg alsnog met de grond gelijk gemaakt.

Ik weet niet hoe het met u zit, maar ik hou van sterke vrouwen. Ik ben er ook door een aantal opgevoed. Mijn beide grootmoeders leven helaas niet meer, maar ik zou hen zonder aarzeling onverschrokken, zelfbewust en in vele opzichten hun tijd ver vooruit willen noemen. De belangrijkste sterke vrouw in mijn opvoeding is mijn moeder. Zij gaf mij als kind al de boodschap mee dat ik mocht zijn wie ik was. Wie ik wilde worden. En dat je in het leven weinig cadeau krijgt en bereid moet zijn om te vechten voor waar je in gelooft. Een boodschap die ik ook aan mijn eigen kinderen en aan alle kinderen in deze stad wil doorgeven. Zijn wie ik wil zijn, heeft me namelijk gemaakt wie ik nu ben. Burgemeester van de vierde stad van ons land.

Het mooie van de tentoonstelling is dat het Centraal Museum precies dezelfde verbinding met de vrouwen in het Utrecht van vandaag legt, door tien Utrechtse vrouwen in beeld te brengen die in deze tijd strijden voor idealen en nog steeds bezig zijn met het slopen van muren. Virtuele muren. Muren van onrecht en uitsluiting, van discriminatie en achterstelling. Muren die mensen buiten sluiten in plaats van ze te beschermen.

Twee voorbeelden van powervrouwen wil ik hier heel graag noemen. De eerste is Natalja Macnack. Na het overlijden van haar vader nam ze zijn stichting "Tori Oso Utrecht" over. Tori betekent verhaal. Oso is huis. Vrij vertaald "praathuis". Natalja organiseert samen met een batterij vrijwilligers diverse activiteiten, waaronder de Ketj Koti-vieringen en de Internationale Vrouwendag. Omdat Tori Oso geen eigen accommodatie heeft, reist ze van podium naar podium. Bij alles wat ze doet, staat de verbinding centraal. Verbinding tussen mensen, generaties en culturen – binnen en buiten de Surinaamse gemeenschap. Maar ook de verbinding tussen Utrecht en andere steden. Cultuur is het licht in ons leven. En gelukkig zijn er mensen als Natalja die voor licht willen zorgen in donkere tijden als deze. Jody Rouwenhorst is de tweede die ik wil memoreren. Jody is een succesvol model die grote shows loopt in Milaan, Berlijn en Parijs. En ze is transgender. Leeft naar eigen zeggen in twee uitersten. Het talentvolle en gevierde model op de catwalk werd vorig jaar in haar buurtsupermarkt door een buurman in elkaar geslagen. Alleen maar omdat ze is wie ze wil zijn. En dus is ze naar eigen zeggen "altijd alert en altijd klaar om zichzelf te verdedigen". Loopt met de sleutels tussen haar knokkels in de ene hand en haar alarm in de andere hand in de avond laat naar het station. Jody spreekt zich uit voor tolerantie en acceptatie van transgenders in onze samenleving. Haar verhaal bewijst de noodzaak. Zelfs in 2020.

Het Utrecht van 2020 is het resultaat van negen eeuwen bouwen, groeien en je blijven ontwikkelen. Ik ben hier niet geboren en getogen, maar heb wel veel voetstappen in deze mooie stad liggen. De ontwikkeling van de stad heb ik bij wijze van spreken ook op de voet kunnen volgen. Als jonge politica kwam ik veel in de stad voor bijeenkomsten van het politieke jongerenplatform M50 aan de Oudegracht. Vaak moest ik dan 's avonds haasten om de laatste trein terug naar het hoge Noorden te halen. En in alle eerlijkheid: dat was bepaald geen pretje in die tijd. Hoog Catharijne voelde bijkans net zo verlaten en onveilig als kasteel Vredenburg in 1577.

Ik liep vorige week van het stadskantoor naar dit oude stadhuis en dan zie je wat een verandering hier in amper 25 jaar is gerealiseerd. Het prachtige Utrecht Centraal dat ik recent samen met de Koning mocht openen, het futuristische bollendak en het moderne en lichte Hoog Catharijne symboliseren de metamorfose van Utrecht: een stad van bijna 900 jaar oud, zonder de oude stadsmuren, maar met nieuwe gebouwen die weer jaren meegaan. Een stad die jong van geest is, bruisend en innovatief. Een stad die continu verandert en het goede behoudt, zoals de Domtoren en Nijntje, en een broedplaats is voor literair talent en vele sporthelden. Een stad die groeit en bloeit, soms flinke klappen krijgt, zoals nu tijdens deze coronacrisis, maar die telkens weer opkrabbelt en opleeft. Een stad waar ik energie van krijg en waar ik graag, met alles wat ik in me heb, voor aan de slag ga. Onder een moeilijke gesternte. Met veel lastige puzzels die voor de toekomst moeten worden gelegd.

Voor de toekomst van Utrecht zie ik drie grote opdrachten. In de eerste plaats moeten we samen uit deze crisis komen. We gaan nu een moeilijke en bittere periode in en na 19 januari zullen we er nog steeds niet zijn. Maar ik ben ervan overtuigd dat we ons hier samen doorheen slaan, want dit is een stad met een ziel en boordevol karakter. Ik hou van karakter trouwens, dan weet u dat alvast!

We moeten, hoe moeilijk dat ook is, de moed erin houden, vooruit durven kijken en doorgaan. Premier Rutte zei het maandag in het Torentje: "We komen hier doorheen." Ik sluit me graag bij zijn woorden aan. Utrecht is altijd weer opgekrabbeld. En altijd weer doorgegaan.

Dan kom ik bij onze tweede opdracht: hoe leiden we de groei van Utrecht ook na de coronacrisis in goede banen? Want we worden niet een klein beetje groter. Utrecht zal de komende jaren doorgroeien tot een stad van meer dan 400.000 inwoners. Voor de een is dat een gegeven, voor de ander een gruwel. Maar juist de geschiedenis van onze stad leert ons een wijze les: wees niet bang voor verandering, maar zet deze naar je hand! De geschiedenis, die maken we ook met elkaar. We hebben daar zelf invloed op. Dit is niet een statisch gegeven.

Ik weet dat groei met groeipijn gepaard gaat en dat er terechte zorgen zijn over de vraag hoe we het goede kunnen behouden, terwijl de stad blijft veranderen. Maar ik ben in zo'n situatie geen bestuurder die angstvallig aan de rand van het zwembad blijft staan bibberen en afwacht tot ik een onverhoedse duw in de rug krijg. Liever spring ik zelf met een ferme sprong vooruit. En ja, eerlijk is eerlijk, onderweg slik ik misschien wat water in. Maar ik bereik wel mijn doel. Wetend waar ik heen zwem. Omdat ik weet waar ik vandaan kom.

Bibberend langs de rand van het zwembad blijven staan, vind ik geen houding die bij Utrecht past. Laten we ons voornemen de Utrechtse trots op ons stadsie meer te laten zien! Laten we zelfbewust onze rol pakken. Laten we zien dat we het lef hebben om als eerste in dat zwembad te springen. We zijn misschien de kleinste onder de groten – en daar trekken we ons gewoon helemaal niks van aan – maar zeker zoveel zijn we de grootste van alle kleinen! En dat is, dames en heren, een unieke positie. En daarnaast zijn er gewoon een aantal zaken waarin we lekker wel heel erg de grootste zijn. We hebben de grootste Veiligheidsregio, de grootste gezondheidszorgregio en de grootste fietsenstalling wereldwijd. We zijn het centrum van Nederland. Laten we ons ernaar gedragen.

Wat vraagt overigens wel iets van ons. Zelfbewustzijn mag nooit leiden tot arrogantie. Als je de grootste bent in jouw regio, vraagt dat juist ook om dienstbaarheid en nabuurschap naar de omliggende gemeenten. Want u weet het: adel verplicht! En ook daar zullen we de komende jaren hard aan moeten werken. Want wanneer we in deze regio – ik zeg het de commissaris na – met één mond spreken en dezelfde strategie volgen, staan we sterker in het behartigen van onze gezamenlijke belangen.

De derde opdracht die ik met u wil delen, is veiligheid. Voor Utrecht is het zelfs een gigantische opdracht, want als echt grote stad is Utrecht inmiddels ook voor wat betreft de problematiek rondom openbare orde en veiligheid helaas geen kleintje meer.

Waarnemend burgemeester Den Oudsten heeft terecht gewaarschuwd dat we hierin niet naïef mogen zijn. We moeten de georganiseerde criminaliteit een halt toeroepen, omdat deze activiteiten buitengewoon ontwrichtend werken voor onze stad en de samenleving als geheel.

Dat is geen gemakkelijke opdracht. Zoiets vraagt om bestuurlijke moed, om een uitstekend werkende verbinding met politie en justitie. Het vraagt ook om uw steun vanuit de raad, want die is onontbeerlijk. Alleen als we in de bovenwereld de rijen sluiten, kunnen we de muren van de onderwereld breken! En dat is nodig, meer dan ooit. Omdat niet alleen criminaliteit maar zelfs terreur op de loer ligt. Dat heeft u recent meegemaakt toen in 2019 nietsvermoedende mensen slachtoffer werden van een brute aanslag. Utrecht bleef daarna sterk. Utrecht boog niet.

In mijn geheugen staat ook het beeld van een huilende Nijntje gegrift die troost biedt. Het was indrukwekkend en toonde de enorme veerkracht van onze stad. Die zullen we de komende tijd meer dan ooit nodig hebben. Ik heb er het volste vertrouwen in dat wij dit kunnen. Dat laat deze stad tenslotte al negen eeuwen zien.

Lieve Utrechters! Het is zover. Vanmiddag nam ik afscheid van Amsterdam. Vanavond begin ik in Utrecht. En alsof het in de sterren geschreven staat, begint rond deze tijd de wedstrijd Ajax-FC Utrecht. Ik onthoud me maar even van een commentaar of voorspelling vooraf.

Ik zal velen van u de komende weken en maanden gaan ontmoeten. Met de nieuwe coronamaatregelen zal het in het begin improviseren worden, maar ik verheug me er zeer op de stad en haar inwoners nader te leren kennen, uiteraard onder strikte RIVM-regime. Ik wil horen wat er goed gaat, waar u trots op bent. Maar ook wat er beter kan. Zaken waarover u zich zorgen maakt. Ik hoop ten slotte dat u allen ondanks de moeilijke tijd toch een mooie kerst zult vieren en een veilige jaarwisseling doormaakt. Laten we hopen dat 2021 een mooi en een heel gezond jaar wordt! (Applaus.)

De voorzitter overhandigt daarop de voorzittershamer aan de burgemeester, mevrouw Dijkema, waarna zij de buitengewone vergadering sluit.

Buitengewone raadsvergadering van 16 december 2020